

הנאה מאתרוג ביום השמיני לבני חו"ל [מו ע"ב "ואנן דאית" – כדעת אביי]

לאחר שבסוגייה הקודמת עסקנו בהנאה מתשמישי מצוות חג הסוכות: אכילת האתרוג והסקת עצי הסוכה, רבי יוחנן סובר (שהלכה כמותו כנגד ריש לקיש. רש"י ד"ה "ובפלוגתא") שאתרוג אסור בהנאה כל יום שביעי של חג, וסוכה אסורה כל יום שמיני. דנה הגמרא כעת: רבי יוחנן היה אמורא ארץ ישראל שפסק את הדין לתושבי ארץ ישראל, אך כיצד ינהגו בני חו"ל שחוגגים יום טוב שני של גלויות, ויום השמיני שלהם הוא ספק שביעי (שלא לא עיברו את חודש אלול בארץ ישראל (מג ע"א), ובאמת היום השמיני בגלויות הוא יום השביעי של סוכות, וחלים עליו כל דיני יום השביעי)?

[בני חו"ל שנוהגים יו"ט של גלויות] **אביי**: יום השמיני (שהוא ספק שביעי) אתרוג אסור, אך יום התשיעי (שהוא ספק שמיני) מותר. **מרימר**: אפילו יום השמיני אתרוג מותר (שנחשב הוא יום שמיני גמור, ואין מצוות אתרוג נוהגת ביום השמיני. ריטב"א).

אביי
מרימר

בסורא נהגו לעשות כדעת מרימר (ונהנו מהאתרוג ביום השמיני), ורב שישא בן רב אידי נהג כאביי (נהנה מהאתרוג ביום התשיעי). והלכה כדעת אביי.

ישיבה וברכה בסוכה ביום השמיני לבני חו"ל [מו ע"ב "אמר רב יהודה" – לא מברכין]

מכיוון שלבני חו"ל יום השמיני נחשב מספק כיום השביעי, הגמרא דנה האם מחוייב מספק לשבת בסוכה ולברך עליה (לולב מצוותו בחוה"מ מדרבנן, לכן לא החמירו מספק לישול לולב ביום השמיני. ר"ן), או מאידך להתייחס ליום השמיני כיום שמיני עצרת (ממילא יש לדון האם ניתן להכיל שני הפכים באותו יום, שיהיה גם חג סוכות וגם שמיני עצרת).

[בני חו"ל שנוהגים יו"ט של גלויות] רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת בשם **רב**: שמיני ספק שביעי, (לכן דינו ש) שביעי לסוכה (ויש לישב בסוכה אף ביום השמיני. מאידך דינו כ) ושמיני לברכה (שאומר בתפלה וברכת המזון וקידוש "את יום השמיני חג עצרת הזה", למרות שהוא ספק שביעי). **ורבי יוחנן** אמר: שמיני לזה ולזה (בין לסוכה ובין לברכה).

רב
רבי יוחנן

לכר"ע ביום השמיני חייב לישב בסוכה (ואפילו לרבי יוחנן, כיוון שהיום השמיני ספק יום שביעי), אם כך מהי כוונת רבי יוחנן להחשיבו כיום שמיני (שפטור מסוכה)? כוונת המח' לדעת רב מברך ביום השמיני על הסוכה "לישב בסוכה" כפי שמברך ביום השביעי, לדעת רבי יוחנן ביום השמיני אינו מברך על הסוכה, כי מחשיבה כשמיני עצרת - ולכן לא ייתכן להחשיב יום זה כסוכות ולברך "לישב בסוכה" (ומאידך מברך "שמיני חג עצרת הזה").

לכר"ע ביום השמיני אינו מברך (ואפילו לרב, שאמר שהוא ספק יום שביעי לעניין סוכה), אם כך מהי כוונת רב להחשיבו כיום שביעי (שחייב בסוכה)? כוונת המח' לדעת רב ביום השמיני לישב בסוכה (כיוון שהוא ספק יום שביעי), לדעת רבי יוחנן אפילו אין יושב בסוכה בשמיני (שנחשב לגמרי כשמיני עצרת).

רב יוסף: נקוט את שיטתו של רבי יוחנן להלכה, כמוכח ממעשיו של רב הונא וגדולי הדור (שישבו בסוכה ולא בירכו).

רב הונא בר ביזנא וכל גדולי הדור נזדמנו לסוכה ביום השמיני בחו"ל, שהינו ספק שביעי, וישבו בסוכה, אך לא בירכו עליה.

רב הונא

שלא דין יום השמיני לברך כשביעי, אך אלו החכמים לא בירכו בישיבתם בסוכה כיוון שבירכו עליה בתחילת החג, וסוברים הם כדעת הברייתא "וכיון שבירך יום ראשון - שוב אינו מברך".

רב יוסף: נקוט את שיטתו של רבי יוחנן להלכה, שהרי מיהו הבר פלוגתא שלו? רב שמואל בר שילת בשם רב, ואני ראיתי שרב יהודה עצמו ביום השמיני (שהוא ספק שביעי) ישב מחוץ לסוכה, כדעתו של רבי יוחנן שאף בסוכה אין צריך לשבת.

רב יוסף מעיד שהחכמים נזדמנו לסוכה אחרי שהיו כל שבעת ימי החג באחו, רעו את בהמותיהן, ולא היו בסוכה (ולכן לא ייתכן שבירכו קודם לכן על הסוכה).

העושה סוכה לעצמו אומר "ברוך... שהחיינו וקיימנו כו". נכנס לישב בה אומר "...אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה", וכיון שבירך יום ראשון - שוב אינו מברך.

ברייתא
מו ע"א

להלכה יושבים בסוכה, אך לא מברכים עליה (כשיטת רבי יוחנן בגירסא הראשונה, או כשיטת רב בגירסא השנייה).

פירוש מח' רב ורבי יוחנן ע"פ שתי הגירסאות:

לישנא ראשונה	רב: שביעי לסוכה	רב: שמיני לברכה	רבי יוחנן: שמיני לזה	רבי יוחנן: שמיני לזה
לישנא ראשונה	יושב בסוכה ומברך עליה ביום השמיני (שהוא ספק יום השביעי)	מזכיר ברכת "שמיני עצרת" בתפילה, ברכת המזון וקידוש.	יושב בסוכה, אך אין מברך על הסוכה ביום השמיני (כיוון שנחשב כשמיני עצרת)	מזכיר ברכת "שמיני עצרת" בתפילה, ברכת המזון וקידוש.
לישנא שנייה	יושב בסוכה ביום השמיני (שהוא ספק יום השביעי)	אין מברך על הסוכה ביום השמיני (כיוון שנחשב כשמיני עצרת)	אין יושב בסוכה ביום השמיני (כיוון שנחשב כשמיני עצרת)	אין מברך על הסוכה ביום השמיני (כיוון שנחשב כשמיני עצרת)